

# Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն

## Հ ո դ վ ա ծ ն ե ր

|                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Կարինե ՄԱՀԱԿՅԱՆ, Ռոզա ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ</i><br>Խաչը՝ քիկունքիս, Յոթվերքը՝ սրտիս.....                                                             | 7   |
| <i>Աշոտ ՄԻՐՁՈՅԱՆ</i><br>Ալեքսանդրապոլ - Լենինական, քաղաքաշինական դիմագիծ.....                                                                  | 17  |
| <i>Արմեն ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ</i><br>Գյումրի-Ալեքսանդրապոլի էթնոժողովրդագրական պատկերը<br>XIX դարում և XX դարի առաջին քառորդին .....                    | 27  |
| <i>Կարինե ԲԱԶԵՅԱՆ</i><br>Ալեքսանդրապոլի ավանդական ուտեստն ու հացկերույթը .....                                                                 | 34  |
| <i>Հասմիկ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ</i><br>Երաժշտական կյանքն Ալեքսանդրապոլում .....                                                                        | 40  |
| <i>Գրիգոր ԱՂԱՆՅԱՆ</i><br>Ալեքսանդրապոլի էսնաֆությունները XIXդ. (համբարական ծիսակարգ) .....                                                     | 49  |
| <i>Լաուրա ԱԹԱՆԵՍՅԱՆ</i><br>Ալեքսանդրապոլ-Լենինականի կերպարվեստի պատմությունից (1850-1988թթ.) .....                                             | 55  |
| <i>Կարինե ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ, Մեսրոպ ՂԱԼԱՉՅԱՆ</i><br>Տեղական իշխանության մարմինների ընտրություններն<br>Ալեքսանդրապոլի գավառում (1919թ. մայիսի 4) ..... | 62  |
| <i>Գևորգ ԱՅՎԱԶՅԱՆ</i><br>Ալեքսանդրապոլը պետություն - եկեղեցի հաքաբերությունների<br>ուղիքում 1860-1870-ական թթ. ....                            | 66  |
| <i>Համազասպ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ</i><br>Գյումրի. հնագիտական ժառանգություն .....                                                                           | 74  |
| <i>Սարգիս ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ</i><br>Հացագոգիների սշակության արտացոլումը Բարշամի պաշտամունքում .....                                                     | 81  |
| <i>Լուսինե ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ</i><br>Երվանդ Վերջինի քաղաքական մեկուսացումը և վախճանը .....                                                              | 90  |
| <i>Լարիսա ԵԳԱՆՅԱՆ</i><br>Կավից պայտածև իրեր Անիի արվարձանից .....                                                                              | 96  |
| <i>Արշավիր ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ</i><br>Օսմանյան կայսրության սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական կացությունը<br>ըստ Երեմիա Չելեբի Քյոմուրճյանի (XVII դար) .....  | 105 |
| <i>Վարդուհի ՂԱՍԻՐՅԱՆ</i><br>Մասանց պահապանները որպես հայկական արժաթագործության<br>լավագույն նմուշներ .....                                     | 111 |
| <i>Մենեքերիմ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ</i><br>Վ. Տեղյանի աշխատանքը «Բանաստեղծությունների»<br>առաջին հատորի ձեռագրի վրա .....                                   | 115 |
| <i>Գրետա ՄՆԱՅԱԿԱՆՅԱՆ</i><br>Փիլիսոփայական տերմինների բառակազմական կաղապարները գրաբարում .....                                                  | 125 |

|                                                                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Հրանուշ ԶԱԲՅԱՆ</b>                                                                                              |     |
| Կրկնասեռությունն արդի հայերենի բայական համակարգում .....                                                           | 129 |
| <b>Արմեն ՄԵԼԶՈՆՅԱՆ</b>                                                                                             |     |
| Հայերենի և թուրքերենի հոլովական համակարգերի<br>գուգադրական քննություն .....                                        | 135 |
| <b>Միրանուշ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ</b>                                                                                          |     |
| Բառային փոխաձևման (տրանսֆորմացիայի) որոշ հարցեր<br>Վ. Սարգսյանի պատմվածքների քարգմանություններում.....             | 144 |
| <b>Արթուր ԱՎԱՆԵՍՈՎ</b>                                                                                             |     |
| Դիտողություններ «հետֆուկտրային» դարաշրջանի հայ<br>երաժշտական արվեստի մասին .....                                   | 147 |
| <b>Մերգո ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ</b>                                                                                           |     |
| Գրաբարի բուհական ուսուցման հարցեր .....                                                                            | 153 |
| <b>Կարինե ՄԱՀՄԵՅԱՆ</b>                                                                                             |     |
| Հետադեպյան ընտանիքների միջամձնային հարաբերությունների<br>ախտորոշման մեթոդիկայի հարցեր.....                         | 158 |
| <br><b>Հ Ր Ա Վ Ա Ր Ա Կ ՈՒ Մ Ն Ե Ր Լ Ի Հ Ա Ղ Ո Ր Ղ ՈՒ Մ Ն Ե Ր</b>                                                   |     |
| <b>Արկադի ԱԿՈՂՈՎ</b>                                                                                               |     |
| Նորահայտ փաստաթղթեր Ալեքսանդրապոլի գավառի մասին<br>(նյութեր Վրաստանի պատմության պետական կենտրոնական արխիվից) ..... | 163 |
| <b>Համազասպ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ</b>                                                                                          |     |
| Հայկաժողի քարանձավային բնակավայրի 2008թ. պեղումները .....                                                          | 167 |
| <b>Նաիրա ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ</b>                                                                                           |     |
| Անգլերենի խորացված ուսուցման դասընթացի<br>տեքստերի և վարժությունների ընտրությունը .....                            | 175 |
| <b>Մարիամ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ</b>                                                                                        |     |
| Մովսրեկ հիշողություններով.....                                                                                     | 181 |
| <b>Լրատու.....</b>                                                                                                 | 184 |
| <b>Ամփոփում (անգլերեն).....</b>                                                                                    | 186 |

# Содержание

## Статьи

|                                                                                                                                       |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Карине СААКЯН, Роза ОГАНИСЯН</i><br>Крест за спиной, семь ран в сердце.....                                                        | 7   |
| <i>Ашот МИРЗОЯН</i><br>Александрополь-Ленинакан: градостроительный облик.....                                                         | 17  |
| <i>Армен АЙРАПЕТАН</i><br>Этнографическая картина Гюмри-Александрополя<br>XIX века и первой четверти XX века.....                     | 27  |
| <i>Карине БАЗЕЯН</i><br>Традиционная пища и трапеза Александрополя.....                                                               | 34  |
| <i>Асмяк АРУТЮНЯН</i><br>Музыкальная жизнь Александрополя .....                                                                       | 40  |
| <i>Григор АГАНЯН</i><br>Городские цеха Александрополя в XIX в.:<br>(амкарский ритуал) .....                                           | 49  |
| <i>Лаура АТАНЕСЯН</i><br>Из истории изобразительного искусства<br>Александрополя-Ленинакана (1850-1988 гг.).....                      | 55  |
| <i>Карине АЛЕКСАНИЯН, Месроп КАЛАЧЯН</i><br>Выборы органов самоуправления в Александрополе 4 мая 1919 г. ....                         | 62  |
| <i>Геворг АЙВАЗЯН</i><br>Александрополь в сфере отношений государство-церковь<br>в 1860-1870-их годах.....                            | 66  |
| <i>Амазасп ХАЧАТРИАН</i><br>Гюмри: археологическое наследие .....                                                                     | 74  |
| <i>Саргис ПЕТРОСЯН</i><br>Отражение культивирования зерновых в культе Баршама.....                                                    | 81  |
| <i>Лусине ПЕТРОСЯН</i><br>Политическая изоляция и кончина Ерванда Последнего .....                                                    | 90  |
| <i>Лариса ЕГАНЯН</i><br>Подковообразные глиняные предметы из пригорода Ани .....                                                      | 96  |
| <i>Аршавир ГАСПАРЯН</i><br>Социально-экономическая и политическая ситуация Османской<br>империи в XVII веке по Еремии Кеомурчану..... | 105 |
| <i>Вардуи ГАМБАРЯН</i><br>Реликварии как лучшие образцы армянского серебряного дела .....                                             | 111 |
| <i>Сенекерим МЕЛКОНЯН</i><br>Работа Вагана Терьяна над рукописью I тома "Стихотворений" .....                                         | 115 |
| <i>Грега МНАЦАКАНЯН</i><br>Словообразовательные формы философских терминов в грабаре.....                                             | 125 |

|                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Грануш ЗАКЯН</b><br>Двухзалоговость в глагольной системе современного армянского языка.....                           | 129 |
| <b>Армен МЕЛКОНЯН</b><br>Сопоставительный анализ систем склонений существительных в армянском и турецком языках.....     | 135 |
| <b>Сирануш ВАРДАНЯН</b><br>К вопросу о лексической трансформации в переводах рассказов В. Сарояна.....                   | 144 |
| <b>Артур АВАНЕСОВ</b><br>Заметки об армянском музыкальном искусстве постфольклорной эпохи.....                           | 147 |
| <b>Серго АЙРАПЕТЯН</b><br>Вопросы вузовского обучения грабара .....                                                      | 153 |
| <b>Карине СААКЯН</b><br>Вопросы методики диагностики межличностных отношений в семьях в период после землетрясения ..... | 158 |

### Публикации и сообщения

|                                                                                                                                                     |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Аркадий АКОПОВ</b><br>Новые документы об Александропольском уезде (материалы из Центрального государственного исторического архива Грузии) ..... | 163 |
| <b>Амазасп ХАЧАТРЯН</b><br>Раскопки пещерного пригорода Ани 2008г.....                                                                              | 167 |
| <b>Наира АЙРАПЕТЯН</b><br>Выбор языкового материала при углубленном обучении английского языка.....                                                 | 175 |
| <b>Мариам АРУТЮНЯН</b><br>Учиться на основе воспоминаний.....                                                                                       | 181 |
| Информация.....                                                                                                                                     | 184 |
| Резюме (на английском).....                                                                                                                         | 186 |

# Contents

## Articles

*Karine SAHAKYAN, Roza HOVHANNISYAN*

The cross behind, the seven wounds in the heart.....7

*Ashot MIRZOYAN*

Alexandrapol-Leninakan: town-constructing view.....17

*Armen HA YRAPETYAN*

Etnodemographic picture of Gyumri – Alexandrapol the 19<sup>th</sup> century and the first quarter of the 20<sup>th</sup> century .....27

*Karine BAZEYAN*

Alexandrapol traditional food and meal.....34

*Hasmik HARUTYUNYAN*

Musical life of Alexandrapole .....40

*Grigor AGANYAN*

Alexandrapole town-manufacturers of the 19-th century..... 49  
(Amkarian ceremony)

*Laura ATANESYAN*

From the history of fine arts in Alexandrapol – Gyumri .....55

*Karine ALEXSANYAN, Mesrop GHALACHYAN*

The Elections of the local government bodies in Alexandrapol on May 4, 1919 .....62

*Gevorg AYVAZYAN*

Alexandrapol in the state relationship (during 1860-1870).....66

*Hamazasp KHA CHATRYAN*

Gyumri: Archeological heritage .....74

*Sargis PETROSYAN*

The reflection of corn cultivation in the Deity of Barsham.....81

*Lusine PETROSYAN*

The political isolation and death of Yervand the Last .....90

*Larisa YEGANYAN*

Horseshoe clay objects Discovered in Ani .....96

*Arshavir GASPARYAN*

The socio-economic and political state of the Osman Empery according to Yeremia Cheleb Kyomurchyan /17<sup>th</sup> century/ .....105

*Varduhi GHAMBARYAN*

Relics as best samples of the Armenian silverware .....111

*Senekerim MELKONYAN*

The work by Vahan Teryan on the 1 volume of the manuscript "Poems".....115

*Greta MNATSAKANYAN*

Word- forming structures of philosophic terms in grabar .....125

*Hranoush ZAKYAN*

Double Voice in the system of verb category in Modern Armenian  
.....129

|                                                                                                                                         |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Armen MELKONYAN</i><br>Comparative analysis of declension systems in Armenian and Turkish .....                                      | 135 |
| <i>Siranuysh VARDANYAN</i><br>On the problem of lexical transformations in the translations of the short stories by W. Saroyan.....     | 144 |
| <i>Artur AVANESOV</i><br>Remarks on Armenian Musical art of the postfolk period .....                                                   | 147 |
| <i>Sergo HAYRAPETYAN</i><br>Problems of Grabar Teaching in Higher Education.....                                                        | 153 |
| <i>Karine SAHAKYAN</i><br>Some problems on the diagnostic methodology of mutual-personal relations in the post-earthquake families..... | 158 |

### *Publications and Reports*

|                                                                                                                     |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Arkadi AKOPOV</i><br>New documents about Alexandrapole province.....                                             | 163 |
| <i>Hamazasp KHACATRYAN</i><br>The digs of the cave in the on the outskirts of Ani in 2008.....                      | 167 |
| <i>Naira HAYRAPETYAN</i><br>Selection of the linguistic material during the advanced English language training..... | 175 |
| <i>Mariam HARUTYUNYAN</i><br>Learning on the basis of memories .....                                                | 181 |
| Scientific information.....                                                                                         | 184 |
| Summary (in English).....                                                                                           | 186 |